

Η Αίρεση ως Πλάνη και η Εκκλησία ως Θεραπεία

π. Ανδρέας Γκατζέλης

Πρόεδρος του πνευματικού συμβουλίου της Π.Ε.Γ

Η μοναδική, αιώνια και αναλλοίωτη αλήθεια είναι ο Χριστός και η Εκκλησία Του. Η απομάκρυνση από αυτήν δεν συνιστά απλώς μία διαφορετική επιλογή πίστης, αλλά πνευματική πλάνη, η οποία αποξενώνει τον άνθρωπο από τη Θεία Χάρη, τον οδηγεί σε αποστασία, σε υπαρξιακό αδιέξοδο και τον εκθέτει σε σοβαρό πνευματικό κίνδυνο.

Η Πανελλήνια Ένωση Γονέων είναι ένας οργανισμός που προσφέρει πνευματική και ψυχολογική στήριξη σε όσους έχουν εγκλωβιστεί στην αίρεση, καθώς και στις οικογένειές τους, οι οποίες συχνά δοκιμάζονται από τον πόνο και την αγωνία για τα αγαπημένα τους πρόσωπα. Κατανοούμε βαθιά τον πόνο που βιώνουν οι οικογένειες όταν ένα αγαπημένο τους πρόσωπο παρασύρεται σε τέτοιες καταστάσεις, καθώς και τις δυσκολίες που προκύπτουν στην αντιμετώπισή τους. Η διαχείριση αυτών των περιπτώσεων απαιτεί διάκριση, προσοχή, ευαισθησία και σωστή πνευματική καθοδήγηση.

Ο Χριστός μάς καλεί να μείνουμε στην αλήθεια Του, διότι μόνο αυτή μπορεί να μας ελευθερώσει από την πλάνη:

«Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἔστε, καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς...» (Ιωάννης 8:31-32)

Οι συναντήσεις και οι δράσεις μας, ωστόσο, δεν περιορίζονται αποκλειστικά σε μια αντιαιρετική προσέγγιση. Ο πρωταρχικός μας στόχος είναι να παρουσιάσουμε την Ορθόδοξη πίστη, την ασκητική παράδοση και τα βιώματά της, ώστε να αναδείξουμε τη σωστή πορεία θεραπείας του ανθρώπου. Παράλληλα, προσφέρουμε τεκμηριωμένες απαντήσεις στις προκλήσεις που θέτουν οι αιρέσεις, βοηθώντας όσους αναζητούν την αλήθεια να ενισχυθούν πνευματικά και να αποκτήσουν ουσιαστική καθοδήγηση.

«Ἡ σωτηρία/ἴαση τῆς ὅλης ἀνθρώπινης φύσης καὶ ἡ θέωσή της πραγματώθηκαν στὸ Πρόσωπο τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου καὶ δωρίζονται ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σὲ κάθε βαπτιζόμενο, ὁ ὁποῖος μέσα στὴν Ἐκκλησία ἐνώνεται μὲ τὸ Χριστό. Ἐν τούτοις καὶ ἡ σωτηρία καὶ ἡ θέωση συνιστοῦν γιὰ

τὸ βαπτιζόμενο μόνο δυνατότητες: ὀφείλει νὰ ἀφομοιώσει τὴ δωρεὰ σὲ ὅλο του τὸ εἶναι. Ἐδῶ ἔγκειται ὁ ρόλος τῆς πνευματικῆς ζωῆς, τῆς ἄσκησης»¹.

Το ζήτημα των αιρέσεων

Ἡ αἵρεση δεν εἶναι απλῶς μια διαφορετικὴ θεολογικὴ ἐρμηνεία, ἀλλὰ μια αλλοίωση τῆς αποκεκαλυμμένης ἀλήθειας, που απομακρύνει τον ἄνθρωπο ἀπὸ τὴ σωτηρία καὶ τον βυθίζει στὴν πλάνη.. Ἀν ἐπρόκειτο γιὰ μια δευτερεύουσα θεολογικὴ ἀπόκλιση που δεν αλλοιώνει τὴν οὐσία τῆς πίστεως, θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ μια θεμιτὴ διαφοροποίηση. Ὅμως, τὸ πρόβλημα εἶναι υπαρξιακό: ἡ αἵρεση δεν προσφέρει τὴ σωτηρία, ἀλλὰ προτείνει μια λανθασμένη θεραπεία, ἡ οποία απομακρύνει τον ἄνθρωπο ἀπὸ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἐπιτείνοντας τὴν πνευματικὴ του σύγχυση.

Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος προειδοποιεῖ γιὰ τοὺς ψευδοπροφῆτες, που ἐμφανίζονται με προσωπεῖο ευσέβειας, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα εἶναι ἐπικίνδunami:

«Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶν λύκοι ἄρπαγες.» (Ματθαῖος 7:15)

Στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ὁ ἄνθρωπος βρίσκει τὴ γνήσια θεραπεία τῆς ὑπαρξῆς του. Ἀπελευθερώνεται ἀπὸ τὰ τραύματα τῆς αμαρτίας καὶ τῆς πτώσης, ἀποκαθίσταται πνευματικά καὶ καθοδηγεῖται στὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ καὶ σωτηρία. Μέσω τῆς ἄσκησης, ὁ βαπτισμένος ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ οικειωθεῖ προσωπικά τὴν ἀνθρώπινη φύση, ἡ οποία ἀνακαινίστηκε καὶ θεώθηκε στο πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου.

«Ἡ ὅλη θεραπευτικὴ ἀγωγή τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχει σκοπὸ ἀπλῶς τὴν ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐξισορρόπηση τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὴν ἐπανασύνδεση τῶν σχέσεων τοῦ μὲ τὸν Θεὸ καὶ τοὺς συνανθρώπους του. Αὐτὸ γίνεται μὲ τὴν ἐπούλωση τῆς ψυχικῆς πληγῆς καὶ τὴν θεραπεία τῶν παθῶν»².

Ἀντίθετα, ἐκτὸς Ἐκκλησίας, οἱ αιρετικὲς διδασκαλίες καὶ ομάδες ὅχι μόνο δεν παρέχουν ἀληθινὴν θεραπεία, ἀλλὰ ἐπιβαρύνουν ἀκόμα περισσότερο τὴν πνευματικὴ κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου, οδηγώντας τον σὲ βαθύτερη σύγχυση, ἀπογοήτευση καὶ πνευματικὴ δυστυχία.

¹ **Larchet, Jean-Claude.** *Ἡ θεραπευτικὴ τῶν πνευματικῶν νοσημάτων*, τόμ. Α'. Μετάφραση Χρῖστος Κούλας. Ἀθήνα 2008, σ. 12.

² **Ἱεροθέου Βλάχου, Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου,** *Ἡ ἱατρικὴ ἐν Πνεύματι ἐπιστήμη*, Ἱερά Μονὴ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας), Λεβαδεία 2014³, σ. 31

Η Αγία Γραφή προειδοποιεί ότι αιρέσεις θα υπάρχουν πάντοτε και ότι οι άνθρωποι πρέπει να προσέχουν τους ψευδοδιδασκάλους που εισάγουν πλάνες:

«Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν» (Β' Πέτρου 2:1)

Η σωτηρία ως θεραπεία

Στην Ορθόδοξη θεολογία, η σωτηρία δεν είναι μια νομική και δικανική ρύθμιση ή μια εξωτερική ηθική βελτίωση ή απλώς μια ηθική αναμόρφωση, αλλά η πλήρης θεραπεία της ανθρώπινης ύπαρξης και η αποκατάστασή της στην κοινωνία με τον Θεό. Ο Χριστός δεν ήρθε στον κόσμο για να αποδώσει δικαιοσύνη με κοσμικούς όρους, αλλά για να θεραπεύσει τον άνθρωπο από τη φθορά της αμαρτίας και να τον ενώσει ξανά με τον Θεό. Ο Μέγας Αθανάσιος περιγράφει με ακρίβεια το έργο της σωτηρίας, τονίζοντας ότι ο Θεός έγινε άνθρωπος, ώστε ο άνθρωπος να μπορέσει να γίνει κατά Χάριν Θεός:

«Αὐτὸς γὰρ ἐνηνθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεωποιηθῶμεν· καὶ αὐτὸς ἐφάνερωσεν ἑαυτόν διὰ σώματος, ἵνα ἡμεῖς τοῦ ἀοράτου Πατρὸς ἔννοιαν λάβωμεν· καὶ αὐτὸς ὑπέμεινε τὴν παρ' ἀνθρώπων ὕβριν, ἵνα ἡμεῖς ἀθανασίαν κληρονομήσωμεν»³.

Στην Ορθόδοξη θεολογία, η σωτηρία δεν αποτελεί απλώς νομική αποκατάσταση ή ηθική επιβράβευση, αλλά τη βαθιά θεραπεία της ανθρώπινης φύσης. Ο Χριστός δεν ήρθε στον κόσμο για να επιβάλει ποινές ή να αποδώσει δικαιοσύνη, αλλά για να θεραπεύσει την πεπτωκυία φύση μας και να μας επαναφέρει στην αρχέγονη κατάσταση της κοινωνίας με τον Θεό. Ο ίδιος ο Κύριος παρουσιάζει το έργο Του ως θεραπευτική επιστήμη:

«ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.» (Ματθαῖος 9:12)

Η Παραβολή του Καλού Σαμαρείτη παρουσιάζει τον Χριστό ως ιατρό της ανθρώπινης φύσης. Ο άνθρωπος, τραυματισμένος από την αμαρτία, δέχεται τη φροντίδα και τη θεραπεία που προσφέρει η Εκκλησία, η οποία αποτελεί το «πνευματικό νοσοκομείο» του κόσμου.

³ Αθανάσιος ο Μέγας, *Κατὰ Αρειανῶν Α'*, P.G. 25, 192B.

Η Ιερή Παράδοση αντιλήφθηκε τη σωτηρία που επιτέλεσε ο Χριστός ως θεραπεία της ασθένειας της ανθρωπίνης φύσης και ως αποκατάστασή της στην αρχέγονη κατάσταση της πνευματικής υγείας και ακεραιότητας.

Η Ορθόδοξη πρόταση

Η Εκκλησία δεν πολεμά τις αιρέσεις με επιθετικότητα, αντιπαλότητες και συγκρούσεις. Αντίθετα, προβάλλει την αυθεντική θεραπευτική αγωγή του ανθρώπου. Δεν καταδικάζει όσους παρασύρθηκαν, αλλά τους καλεί με αγάπη και διάκριση να επιστρέψουν στην Εκκλησία για να τους θεραπεύσει.

Ο ίδιος ο Χριστός διαβεβαίωσε ότι η Εκκλησία Του είναι αιώνια και δεν θα νικηθεί ποτέ από τις δυνάμεις του σκότους:

«κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.» (Ματθαίος 16:18)

Η αποκατάσταση του ανθρώπου στην πνευματική του υγεία πραγματοποιείται μέσα στην Εκκλησία, όπου τα μυστήρια και η Χάρη του Θεού τον καθοδηγούν στη σωτηρία. Αυτός είναι ο σκοπός των δράσεών μας: να οδηγήσουμε κάθε αναζητητή της αλήθειας στην αληθινή θεραπεία που μόνο η Εκκλησία μπορεί να προσφέρει.

Η Εκκλησία δεν απορρίπτει όσους παρασύρθηκαν στην πλάνη, αλλά με πατρική αγάπη και διάκριση τους καλεί να επιστρέψουν στη ζωντανή κοινωνία με τον Χριστό, όπου η Θεία Χάρη θεραπεύει και ανακαινίζει τον άνθρωπο. Η επιλογή ανήκει σε εμάς: θα βαδίσουμε στην οδό της σωτηρίας, ή θα παραμείνουμε εγκλωβισμένοι στην πλάνη, αποξενωμένοι από την αληθινή ζωή;